

LEDER 18. september, 2013

Narrer Nord-Korea

Jeg har stor sans for Morten Traaviks prosjekter, men han bekrefter at kunstfeltet sliter med forstokkede politiske holdninger.

Morten Traavik er en pussig kunstner. Dette bildet av ham (fra prosjektet *DISCOCRAZY*) forteller kanskje det meste: Pilotbriller og discokule ved en nordkoreansk, totalitær paradeplass?

I år har Traavik på ny fått støtte fra Kulturrådet, og på samme måte som hans lek med Nord-Korea etter hvert er blitt rituell, er Civita-historiker Bård Larsens slakt av ham også rituell. Larsen mener igjen at Traavik pynter på det grusomme og løper regimets ærend.

Årets verk, «Work in progress», som ble satt opp i Trondheim, bestod av norske og nordkoreanske ungdommer som 9. september, Norges valgday og Nord-Koreas nasjonaldag, spilte musikk og presenterte sine respektive politiske systemer.

Det springende spørsmålet er om Traavik skjønner eller kritiserer regimet. Larsen mener Traavik viser frem Nord-Korea på en måte regimet selv ville ønsket og foreslår at regimet kan støtte Traavik selv, i stedet for at Kulturrådet gjør det. Jeg er usikker.

Yngve Slettholm, Kulturrådets leder, forsvaret tildelingen ved først å si at rådet skal skille mellom kunst og politikk. God kunst er god uavhengig av politikk. Videre mener han at rådet skal sørge for at kontroversiell kunst «også får komme til orde». Fordi «vi ikke sympatiserer med ham», er det riktig å gi støtte. Svaret duger ikke som generelt prinsipp. Rådet kan ikke ha dette som rettesnor om det kommer søknader til prosjekter som sympatiserer med nazismen.

Det ville ikke være greit med politisk kunst som sympatiserte med Nord-Koreas forbrytelser mot menneskeheten. Begrunnelsen for hvorfor det er greit at Traavik får støtte, må derfor berøre det politiske i kunsten hans. Det burde man forvente av Kulturrådet i et forsvar for tildelingen. De burde si: Traaviks kunst sympatiserer ikke med Nord-Korea. Og de ville ha rett.

Et bilde av en nordkoreansk paradeplass er en klisjé. Et bilde av Traavik med discokule og pilotbriller er kjedelig. Sammen blir det en skarp kontrast som belyser begge sider. Traavik er norsk. Vi leker og danser. Nord-Korea er strengt ordnet og totalitært. Sammenstillingen pynter ikke på Nord-Korea, tvert imot setter den regimet i relieff.

Det samme gjelder de nordkoreanske ungdommene som spilte musikk i Trondheim. De var visst teknisk dyktige. De spilte norske poplåter. Herregud, så tragisk. Det meningsløse i livet de lever under det totalitære blikket – med dem fulgte visst observatører fra regimet – kunne ikke vært satt mer på spissen. En nordmann som spiller A-ha er noe helt annet enn en nordkoreaner som gjør det. Igjen bidrar sammenstillingen til å belyse det forferdelige regimet.

Fordi Traavik leker med perspektivene og lager mangetydige prosjekter, avhenger budskapet hans av hvem som betrakter verkene. Jeg ser tragedien og den implisitte kritikken. Det gjør kanskje ikke nordkoreanere. Slik narrer han det nordkoreanske regimet.

Slik lek med perspektiver har Traavik jobbet med før. Jeg har sans for *PIMP MY AID WORKER* (2011-). Musikkvideoen er fabelaktig og nesten bedre enn fjorårets tullekampanje *Africa for Norway*. En Traavik med englevinger hjelper afrikanske barn mens han drikker seg full og sikler på halvnakne skjønnheter om kvelden. Det er en harselas med bistandsarbeideren, er det ikke?

På Kulturnytt mente Traavik at han og Larsen er langt mer enige om det nordkoreanske regimet enn Larsen tror. Traavik sa at han aldri har ment at vi har et feilaktig bilde av Nord-Korea. Hadde han stoppet der, hadde alt vært i orden. Traavik regner sikkert sin kunst like lite som diktaturforsvar som Ketil Solvik-Olsen regner Fremskrittspartiets prosjekt som høyreradikalt.

Men Traavik går videre og moderer kritikken. Han sier at Norge bør lære av Nord-Korea og at forståelsen vår av landet er unyansert og ensidig. Traavik grenser hele tiden mot å sympatisere med Nord-Korea, og her henter Larsen substans til sin harde kritikk.

Kristian Meisingset

Kristian Meisingset (f. 1981) er medredaktør i Minerva og frilanser. Han har en master i litteraturvitenskap fra Universitetet i Oslo. Twitter: @meisingset.

Kulturrådet burde si:
Traaviks kunst sympatiserer
ikke med Nord-Korea. Og de
ville ha rett.

Jeg ser tragedien og den
implisitte kritikken. Det gjør
kanskje ikke nordkoreanere.
Slik narrer han det
nordkoreanske regimet.

Om Traavik vil eller ei, bekrefter han at kunstfeltet sliter med forstokkede politiske oppfatninger: Per Ananiassen, teatersjef ved Avant Garden i Trondheim, som er med på å produsere Traaviks siste verk, presterer å si at «Civita er for meg like ensporet som mange av regimene de kritiserer». Det er et helt utrolig utsagn fra en norsk kulturleder.

Men Kulturrådet kan uansett ikke ha politisk akseptable holdninger som kriterium for å få innvilget støtte. Skulle Kulturrådet avvise å gi Traavik støtte, slik Larsen hinter om, ville man måttet vurdere mange. Holdninger så langt ute på venstresiden at vi i Minerva synes det rører ved det antidemokratiske, er ikke helt uvanlig i et kunstfelt hvor, ifølge en NRK-undersøkelse, 60 prosent stemmer Rødt, SV eller Miljøpartiet De Grønne.

Politisk kunst må kunne spenne ganske mye videre enn rommet mellom Høyre og Ap. Selv om det er dumt at det som regel skjer bare fra én side, er det dette som er kunstens oppgave: Å leke med perspektiver og utfordre våre vante tankebaner.